

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2010-08-30
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
13271-10
Enhet 13

KLAGANDE

LO Lundgren i Nässjö AB
Möbelvägen 17
571 75 Fredriksdal

MOTPART

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Naturvårdsverkets beslut 2009-06-11, diariernr 417-400-09

SAKEN

Typgodkännande av fångstredskap enligt jaktförordningen (1987:905)

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avvisar LO Lundgren i Nässjö AB:s yrkanden om att inhämta ytterligare utredning från namngiven tjänsteman vid Naturvårdsverket.

Förvaltningsrätten avvisar LO Lundgren i Nässjö AB:s yrkanden om att inhämta ytterligare utredning från Naturvårdsverket i övrigt.

Förvaltningsrätten avvisar LO Lundgren i Nässjö AB:s yrkande om att få representera sina kunder i förvaltningsrätten.

Förvaltningsrätten avvisar Lo Lundgren i Nässjö AB:s yrkande om att förvaltningsrätten låter utföra en utredning om handelshinder.

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet i övrigt och förordnar att fångstredskapen LOTIN enkel L114 och LOTIN dubbel L115 ska typgodkännas för fångst av räv och grävling.

Det ankommer på Naturvårdsverket att vidta de åtgärder som denna dom föranleder.

Dok.Id 35513

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Naturvårdsverket avslag den 11 juni 2009 LO Lundgren i Nässjö AB: s ansökan om godkännande av fångstredskapen LOTIN Vildsvin enkel L114 och LOTIN Vildsvin dubbel L115 för fångst av räv och grävling. Som skäl för beslutet anförde Naturvårdsverket i huvudsak följande. Vad gäller konstruktionens överensstämmelse med tidigare godkända fångstredskap anges i konstruktionskraven för dessa att de ska vara konstruerade av trä (sågat eller rundvirke).

Enligt Naturvårdsverkets mening är skillnaderna mellan konstruktioner i metall och trä så stora i vissa avseenden (egenskaper vid olika temperaturer m.m.) att de inte kan negligeras. Ansökan gäller godkännande för fångst av räv och grävling, men eftersom fällan är konstruerad i syfte att fånga vildsvin, bedömer Naturvårdsverket att risken för bifångst av vildsvin är så stor att det i nuläget inte finns skäl att tillåta användning av redskapet. Naturvårdsverket arbetar för närvarande med ett projekt med syfte att testa levandefångstredskap för vildsvin samt att ta fram riktlinjer för fångst av vildsvin. Under projektiden har Naturvårdsverket inte för avsikt att medge ytterligare tillstånd för användning av fångstredskap avsedda för vildsvin.

LO Lundgren i Nässjö AB (hädanefter Företaget) överklagar beslutet och anför bl.a. följande. Argumentet att fällor av plåt skulle vara en avsevärd skillnad tillbakavisas eftersom det redan finns 31 fällor som är typgodkända med plåt som ingående detalj i fångstrummet. Risken för frys-skador har inte varit något problem under de senaste 20 åren med denna typ av fällor. Det finns en dold agenda i frågan om att godkänna vildsvinsfällor som handlar om att skydda Svenska Jägareförbundets jaktintresse. Besluten har inget med djurskydd att göra och går rakt emot nu gällande regler för hur levandefångstfällor ska godkännas. Företaget är mycket kritiskt mot Naturvårdsverkets handläggning av ärendet.

Naturvårdsverket bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Det aktuella fångstredskapet har tillverkats för fångst av vildsvin och enligt tillverkaren marknadsförts som en vildsvinsfälla. Marknadsdomstolen har beslutat om vite på 750 000 vid fortsatt marknadsföring eller försäljning. Frågan om fångst av så stora däggdjur som vildsvin har varit aktuell i Sverige i ca 10 år. När den omfattande testverksamheten av fångstredskap genomfördes under 1980-talet var fångst av vildsvin inte aktuell. Generellt ska alla fångstredskap typgodkännas av Naturvårdsverket. Med anledning av vildsvinens snabba utbredning och det faktum att djuren vid "ständig förföljelse" blir svårare att jaga och jakten tidskrävande med konventionella metoder har intresse för användning av fångstredskap som en passiv jaktmetod ökat under de senaste åren. Oselektiv levandefångst av vildsvin som är grupp/flocklevande och kan ha kultingar (årsungar) under hela året är ur både etisk- och djurskyddssynpunkt en kontroversiell och outredd förvaltningsmetod som delvis saknar regler om fångstredskapens tekniska utförande samt villkor/kompetenskrav avseende hantering och användning. Fångst kan vara ett komplement som jaktmetod i en aktiv vildsvinsförvaltning, men för att tillgodose berättigade krav på djurskydd avseende fysiska skador, stress och icke-selektiv fångst som kan skilja små årsungar från modern krävs en omfattande testverksamhet och utvärdering av redskapen i detta avseende. Naturvårdsverket har därför under innevarande år utarbetat en projektplan för genomförande av en sådan testverksamhet med start 2009-08-01.

Företaget har replikerat bl.a. följande. Det är svårt att förstå varför Naturvårdsverkets fällexpert T. S. inte längre arbetar med ärendet. Företaget har rätt i sakfrågan och behöver inte söka nya typgodkännanden för fällor av typen L57, L58 och L112. Vem som helst i Sverige har rätt att tillverka de fällor som Naturvårdsverket har typgodkänt. Diskussionen som han hade med Naturvårdsverket gällde L112 som är en vildsvinsfälla. Därmed faller

argumentet i det överklagade beslutet att det skulle vara risk för felfångst av vildsvin. Även om en rävfälla gör felfångster så är det något som kan relateras till ägarens handhavande av fällan. Företaget har tillverkat en kråkfälla i plåt och nät i 14 år, vilket är att se som en avsevärd förbättring istället för att tillverka den i trä och nät så som står i materialbeskrivningen. Det finns en dold agenda som går ut på att med alla medel skydda den illegalt inplanterade vildsvinsstammen, som förökar sig katastrofalt för tillfället.

Naturvårdsverket har bl.a. genmält följande. Naturvårdsverket har i tidigare yttrande redogjort för de skäl som utgör grund för verkets beslut. Ett tungt vägande skäl vid beslut om avslag för användande av fångstredskap är djurskyddsaspekterna. I detta fall är aktuella fällor inte avsedda eller testade för fångst av räv och grävling. Eftersom det aktuella fångstredskapet tillverkats för fångst av vildsvin finns det stor risk för bifångst av sådana djur. Vidare är fällor med icke-selektivutförande eller icke-selektiv användning av fällor, förbjudna medel för fångst och dödande av däggdjur enligt jaktförordningen. Fällor för fångst av stora däggdjur (avseende vildsvin upp till 200 kg levandevikt, ibland mer) har hittills inte varit aktuellt som jaktmetod i Sverige. Frågan om behovet av fångst av vildsvin som jaktmetod har aktualiserats i olika sammanhang. Kunskapsunderlaget såväl nationellt som internationellt när det gäller etik och djurskydd vid levandefångst är dock mycket begränsat. Naturvårdsverket har därför initierat en vetenskaplig studie för att klarlägga de frågor som uppkommit i detta avseende. De aktuella fällorna som Företaget oriktigt marknadsfört som godkända vildsvinsfällor har en sådan fysisk storlek att de utan vidare kan fånga ett fullvuxet vildsvin, vilket också påpekas av företagets VD i dennes skrivelse. Därmed är aktuella fällor inte avsedda för selektiv fångst av räv och grävling. Jaktförordningens bilaga 5 genomför EU:s art- och habitatdirektiv, bilaga 6. Enskilda länder inom gemenskapen kan för att förebygga risk för allvarlig skada eller störningar i samhället meddela undantag från

dessa regler om godkända jaktmedel och metoder. I aktuellt fall föreligger inte några sådana omständigheter som skulle ligga till grund för ett förändrat ställningstagande från Naturvårdsverkets sida. Naturvårdsverket avser inte att överlämna till en enskild fångstman att avgöra om ett fångstredskap uppfyller lagstiftarens krav på selektivitet. Testerna för de fångstredskap avseende räv och grävling som resulterade i ett godkännande av fångst för dessa arter genomfördes dessutom då vildsvin endast förekom i en mycket ringa omfattning.

Naturvårdsverket har till förvaltningsrätten ingett föredragningsprotokoll från Marknadsdomstolen, Dnr C 11/09, daterat 2009-05-30 samt projektplan för genomförande av testverksamhet avseende levandefångstredskap för vildsvin, daterad 2009-06-25.

Företaget har replikerat bl.a. följande. Naturvårdsverket har godkänt en vildsvinsfälla och sedan stoppat de övriga nio sökande på oklara grunder, vilket är synnerligen negativt för den fria företagsamheten. Det är också ytterst viktigt att få ett snabbt slut på den uppkomna situationen, så att Sveriges bönder får ett redskap att bekämpa vildsvinsplågan med så fort som möjligt. Företaget motsätter sig inte att deras fällor testas av Statens Veterinärmedicinska Anstalt, men detta är inget krav för att enligt nuvarande regler för att få ett typgodkännande. De vetenskapliga testerna får Naturvårdsverket och övriga inblandande göra bäst de vill efter att fällorna är typgodkända, sådana är dagens regler. Ursprungsdokumentet som var underlaget för Företagets ansökan innehöll ytterligare ett typnummer, L112, som är en vildsvinsfälla och då faller Naturvårdsverkets argument för avslag. De tester av fällor som Naturvårdsverket vill genomföra ska utföras av Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA). SVA:s veterinär är även ordförande i Svenska Jägareförbundet. Fällmotståndarna inom Svenska Jägareförbundet har således tagit full kontroll över hela det fortsatta händelseförloppet inom både Naturvårdsverket och SVA. Fällan som är typ-

godkänd, Sinkabirum L112, är undermålig, bl.a. för att den saknar tillräcklig lufttillförsel, vilket Naturvårdsverket har valt att ignorera och istället marknadsför denna på sin hemsida. Jaktförordningen medger i 15 § möjligheter för att meddela dispens för att använda icke typgodkända fångstredskap. Naturvårdsverket har på oklara grunder bestämt sig för att neka samtliga dispensansökningar. De avslagna dispensansökningar som avser Företagets fällor är fattade helt utan saklig grund, med hänvisning till att den sökande kan köpa konkurrentens sinkabirumfälla istället. Naturvårdsverkets påstående om att risken för bifångst avseende den aktuella fällan är stor är helt felaktigt. Fällorna är konstruerade för att kunna fånga stora och små djur. Luckorna kan därför ställas i valfri höjd och gillras på olika sätt. Det är helt och hållet ägaren till fällan och hans handhavande som avgör vilka djur som fångas. Vill ägaren enbart fånga vildsvin laddas fällan för vildsvin, ska fångsten enbart vara räv och grävling laddas fällan för dessa djurarter. Av konstruktionskraven för de redan godkända fällorna L57, L58 och L59 framgår att höjden på fångstluckans öppning och fällans största tillåtna storlek motsvarar måtten på Företagets fällor, varför Naturvårdsverkets argument att fällorna har en sådan fysisk storlek att de utan vidare kan fånga ett fullvuxet vildsvin är motsägelsefullt. Företagets typgodkända grävlingfällor L82 och L81 har funnits på marknaden i 17 år och är båda tillverkade av plåt och punktsvetsat fyrkantsnät. Hur ska Naturvårdsverket förklara att dessa två fällor är ofarliga för räv och grävling och sedan säga att Företagets två nya fällor av samma material är så farliga att staten känner sig tvingad att lägga två miljoner på vetenskapliga tester för att utreda frågan. Allt från grävlingfällor och större är potentiella vildsvinsfällor och inga av dessa typgodkända fällor är selektiva i dagslaget. De har heller inget krav på sig att vara selektiva i sina typgodkännanden.

Företaget har till förvaltningsrätten framställt yrkanden om att få representera samtliga av Företagets kunder som fått avslag på sina dispensansökningar och att förvaltningsrätten inhämtar ytterligare utredning från Natur-

vårdsverket. Företaget har även yrkat att förvaltningsrätten låter utreda om det föreligger handelshinder. Företaget har därtill yrkat att förvaltningsrätten håller muntlig förhandling.

Företaget har till förvaltningsrätten bl.a. ingett följande handlingar.

- Utskrift av e-postkorrespondens mellan Företagets VD Lars-Olof Lundgren och personal vid Naturvårdsverket
- Jordbruksverkets yttrande, daterat den 7 maj 2009
- Tjänsteanteckning från Marknadsdomstolen, daterad 2009-05-13, dnr C 11/09
- Kopior av flertalet tidningsartiklar
- Material- och konstruktionskrav avseende godkända fångstredskap L57, L58, L59, L64, L61 och L62
- Slutrapport *Vildsvin och vägar* författad av Mattias Olsson och Per Widén, Karlstads universitet
- Naturvårdsverkets beslut 2009-06-25, genom vilket en ansökan om dispens att använda Lotin enkelfälla L 114 för fångst av vildsvin avslås
- Fotografier och ritningar av kattfällor, kråkfällor samt LOTIN 114/112 och fällan Sinkabirum L112
- Utskrift av frågor som Företaget ställt till Naturvårdsverket
- Ansökan, etisk prövning av djurförsök, rörande testning av fångstredskap från Statens Veterinärmedicinska anstalt
- Skrivelser från Justitieombudsmannen, daterade 2010-05-07, dnr 2035-2010
- Korrespondens mellan Naturvårdsverket och en tillverkare av råttfällor

Förvaltningsrätten har den 19 januari 2010 avslagit Företagets yrkande om muntlig förhandling samt berett Företaget tillfälle att slutföra sin talan.

UTREDNING

Remissförfarande

I yttrande av Jordbruksverket, daterat den 7 maj 2009 anför bl.a. följande. Jordbruksverket tillstyrker ett godkännande av fångstredskapet för fångst av vildsvin, mårhund, grävling och räv, dock inte för fångst av lodjur. Den föreslagna fångstanordningens konstruktion är inte olik den godkända fällan "Sinkabirum", men medger högre grad av ventilation genom sina perforerade väggar. En aspekt är den relativt tunga luckan, vilken enligt tillverkaren väger ca 15 kg. Det torde finnas en risk att en så pass kraftig lucka kan orsaka skador vid fångst av mindre djur i grupp, t.ex. vildsvinskultingar.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

I 27 § jaktlagen (1987:259) stadgas följande. Jakten skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

I 10 § jaktförordningen (1987:905) anges att vid jakt får endast sådana vapen och andra jaktmedel användas som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver.

I 11 § jaktförordningen anges att fångstredskap ska vara av godkänd typ för att få användas och att Naturvårdsverket efter samråd med Statens jordbruksverk prövar frågor om godkännande av fångstredskap.

Enligt 12 § jaktförordningen får Naturvårdsverket meddela föreskrifter om

1. tillstånd, kunskapskrav eller andra villkor för användande av fångstredskap,
2. vittjande av fångstredskap,
3. befogenhet för länsstyrelsen att i det enskilda fallet ge tillstånd till användande av vissa fångstredskap

I 26 § första stycket 1 i Naturvårdsverkets Författningssamling (2002:18), NFS, stadgas att fångstredskap skall vara tillverkat i enlighet med Naturvårdsverkets beslut om typgodkännande.

43 § NFS stadgar att Naturvårdsverket har möjlighet att bevilja undantag (dispens) i fråga om kravet på typgodkännande.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten finner att målet kan tas upp till prövning på föreliggande material. Företagets yrkande om att inhämta ytterligare utredning ska därför avvisas.

Förvaltningsrätten kan vid sin prövning enbart beakta vad som omfattas av det överklagade beslutet. Företagets yrkande om att få representera samtliga av Företagets kunder som fått avslag på sina dispensansökningar ska därmed avvisas. Likaså ska företagets yrkande om att förvaltningsrätten låter utreda om huruvida det föreligger handelshinder avvisas, då denna fråga inte kan prövas inom ramen för förevarande mål.

Förvaltningsrätten är inte behörig att pröva frågor som rör Naturvårdsverkets delegationsordning och därmed hörande frågor. Av detta följer att Företagets yrkanden om att förvaltningsrätten låter inhämta ytterligare utredning från Naturvårdsverket i detta avseende ska avvisas.

Frågan om huruvida fångstredskapet även kan användas för fångst av vildsvin har inte prövats i det överklagade beslutet. Det följer av instansordningsprincipen att förvaltningsrätten endast kan pröva det som omfattas av det överklagade beslutet.

Frågan i målet är därmed huruvida fångstredskapen LOTIN enkel L114 och LOTIN dubbel L115 (fällorna) kan typgodkännas som levandefångstmedel för fångst av räv och grävling.

Naturvårdsverket har som skäl för sitt beslut i huvudsak angett att risken för bifångst av vildsvin är stor samt att skillnaden mellan konstruktioner i metall och trä inte kan lämnas utan avseende, bl.a. vad gäller temperatur. Naturvårdsverket genomför för närvarande ett projekt där levandefångstredskap avsedda för vildsvin testas.

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att Jordbruksverket i sitt yttrande tillstyrkt ett godkännande av fällan. Jordbruksverket har emellertid i sitt yttrande även anfört att det torde finnas en risk att den kraftiga luckan i fällan kan orsaka skador vid fångst av mindre djur i grupp, t.ex. vildsvinskultingar. Naturvårdsverket har anfört att vildsvin är flocklevande djur som kan ha kultingar under hela året. Det kan därmed finnas risk för att fällan t.ex. skiljer ungarna från modern, eller att kultingar som går in i fällan skadas allvarligt.

Enligt förvaltningsrättens mening får det förutsättas att en jägare använder ett fångstredskap på avsett vis, även om risken för bifångst naturligtvis bör beaktas då man bedömer fällans lämplighet. Fångstredskapen L114 och L115 tillåter att man ställer in luckan i olika lägen och att man använder olika giller och uppfyller således krav på selektivitet. Det kan även konstateras att de för räv och grävlig godkända fällorna L57 och L58 inte avsevärt avviker från Företagets nu aktuella fällor i storlek.

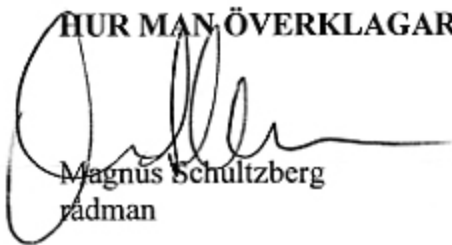
Den omständigheten att fällan är konstruerad i plåt framstår inte heller som avgörande med hänsyn till att det, i likhet med vad företaget har anfört, redan finns godkända fällor som är helt eller delvis tillverkade i plåt eller

stålnät. Fällans perforerade väggar torde också medföra att t.ex. mycket höga temperaturer undviks.

Mot bakgrund av vad som framkommit i målet om fångstredskapen L114 och L115 finns därför skäl att typgodkänna dem som levandefångstmedel för fångst av rävm och grävling. Förvaltningsrätten har härvid särskilt beaktat att de aktuella fällorna inte avviker nämnvärt från redan godkända fällor. Vad Naturvårdsverkets har anfört kan inte föranleda någon annan bedömning. Överklagandet ska således bifallas.

Det ankommer på Naturvårdsverket att vidta de åtgärder denna dom föranleder.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1a)

Magnus Schultzberg
rådman

I avgörandet har nämndemännen Björn Liljedahl, Maja Lundqvist och Bengt Nylander deltagit. Föredragande har varit Linnea Carlqvist.